

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

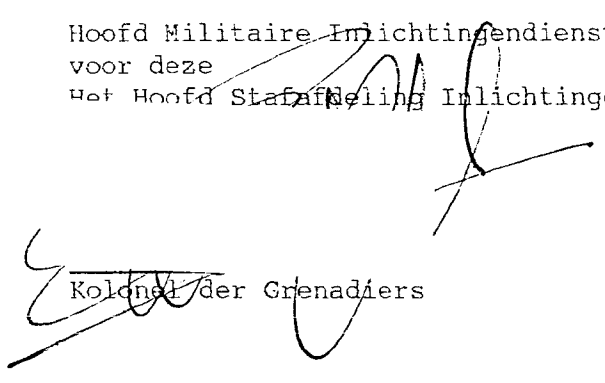
Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/0179	20 januari 1992
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 05/92)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/0179, d.d. 20 januari 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken ✓
t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
05/92

(Afgesloten 201200 JAN 1992)

Kroatië

Het afgelopen weekeinde is melding gemaakt van een aantal gewapende incidenten in Kroatië. De federale strijdkrachten (JNA) en de Kroatische (para-)militaire organisaties beschuldigden elkaar van provocaties, onder andere bij Gospic (Krajina) en een aantal plaatsen in Oost- en West-Slavonië. Volgens de Kroatische media zouden ook autonoom opererende Servische milities verantwoordelijk zijn voor een aantal bestandsschendingen. De incidenten waren echter over het algemeen niet ernstig en konden in een aantal gevallen zelfs worden beëindigd na telefonisch contact tussen vertegenwoordigers van Kroatië en de JNA.

Inmiddels zijn vijftig militaire VN-waarnemers gestationeerd op een aantal locaties in spanningsgebieden in Kroatië en Bosnië-Herzegovina. Zij moeten toezien op de naleving van de bestandsbepalingen en onderzoeken of er mogelijkheden bestaan voor legering van een VN-vredesmacht in deze gebieden. Er bestaat echter nog geen overeenstemming tussen de diverse bij het conflict betrokken partijen over de verdere invulling van belangrijke elementen van het VN-vredesplan. De president van de Krajina, Babic, heeft nogmaals herhaald dat hij alleen instemt met de eventuele -en ook door de Servische regering aanvaarde- legering van VN-troepen aan de grenzen van de Krajina maar niet, zoals in het VN-plan voorzien, binnen dat gebied. Ook verwerpt hij de in het plan voorziene ontwapening van de Servische milities in de Krajina en de terugtrekking van de JNA.

Overigens heeft de regering van de Krajina eerder deze maand alle activiteiten van communistische organisaties op haar grondgebied verboden. Babic beschuldigde de -door militairen overheerste- communistische partij SK-PJ ervan zich te bewapenen om een communistische dictatuur te vestigen. Ook speelt mogelijk een rol de vrees dat de door communisten beheerste Servische regeringspartij van Milosevic pogingen zal ondernemen om de politieke situatie in de Krajina te destabiliseren nu de Krajina-regering zich tegen de Servische politiek verzet. Het is niet uitgesloten dat deze maatregel Babic in conflict zal brengen met prominente JNA-vertegenwoordigers in Krajina.

Een bevelhebber van de Serviërs in Baranja, een aan Servië grenzend deel van Oost-Slavonië, heeft het afgelopen weekeinde ontkend dat er in zijn gebied een staakt-het-vuren van kracht is. De president van de Serviërs in dit gebied, Hadzic, verwierp eveneens de -formeel door de federale defensieleiding aanvaarde- terugtrekking van de JNA uit de betwiste gebieden van Kroatië. In een interview met een Montenegrijns dagblad stelde Hadzic tevens dat de Serviërs slechts de "ethnische grenzen van Kroatië" erkennen.

De Kroatische minister van Buitenlandse Zaken Separovic heeft dit weekeinde gevraagd om internationale garanties voor de onschendbaarheid van de Kroatische grenzen na de onafhankelijkheid. Hij benadrukte dat er in de huidige omstandigheden geen sprake kan zijn van grenswijzigingen. Zoals gemeld had de Kroatische regering vorige week gezinspeeld op de mogelijkheid van kleine grenscorrecties

na het herstel van de vrede met Servië. De uitspraak van Separovic houdt waarschijnlijk verband met eerdere uitlatingen van het door Servië gedomineerde (romp)presidium, dat er geen sprake zou zijn van teruggave aan Kroatië van het door Serviërs en de JNA beheerste Kroatische gebied. Ook van JNA-zijde zijn uitspraken in die richting gedaan.

De JNA

Plv federaal minister van Defensie Brovet heeft het afgelopen weekeinde gesteld dat de JNA bereid is de (Servische) milities in Kroatië te ontwapenen. Aangezien dit een kernelement vormt van het VN-vredesplan, onderstreept Brovet hiermee dat de defensieleiding nog steeds achter dit plan staat. Er zijn evenwel steeds meer aanwijzingen dat het plan in JNA-kringen op weerstand stuit. Dit weekeinde is bekend gemaakt dat het commando van het JNA-korps in Knin, de hoofdstad van de Krajina, de samenwerking met de EG-waarnemersmissie heeft beëindigd. Vorige week had de bevelhebber van het korps in Knin reeds gesteld dat het VN-plan niet automatisch zou leiden tot de terugtrekking van de JNA uit Knin.

Ook de bevelhebber van het JNA-korps in Novi Sad heeft in een recent interview gesteld dat de Serviërs in Kroatië zich met alle mogelijke middelen zouden verzetten tegen de terugtrekking van de JNA uit Kroatië. Hij stelde tevens dat de JNA in staat is "de rest van Joegoslavië" adequaat te verdedigen. Verder schreef hij de huidige situatie toe aan "verraad in de top van staat en leger", hetgeen eveneens een duidelijke aanwijzing vormt voor de onvrede die binnen de JNA heerst over de opstelling van de defensieleiding.

Bosnië-Herzegovina

Volgens -vooral nog onbevestigde- berichten hebben de autoriteiten van de Servische gebieden in Bosnië-Herzegovina uitvoering gegeven aan hun vorige week geuite dreigement om de bevolking in hun gebieden te mobiliseren, tenzij de JNA zou optreden tegen Kroatische milities in Bosnië-Herzegovina. Naar verluidt zou inmiddels 90% van de Servische bevolking van Bosnië-Herzegovina aan de oproep tot mobilisatie gehoor hebben gegeven. De Bosnische regering heeft deze mobilisatie als onwettig veroordeeld.

Ook op economisch gebied dreigt er een conflict tussen de Bosnische regering en de Servische autoriteiten in deze republiek. Zoals bekend hebben laatstgenoemden zich eind vorig jaar, naar aanleiding van de soevereiniteitsverklaring van Bosnië-Herzegovina door de Kroatische en Moslim-afgevaardigden in het Bosnische parlement, eenzijdig autonoom verklaard. In dat kader hebben zij ook de afdracht van belastinggelden aan de Bosnische regering opgeschort. Deze eist nu dat de betalingen worden hervat en dreigt anders met economische tegenmaatregelen.

De Bosnische regering heeft dit weekeinde tevens een referendum aangekondigd onder de gehele bevolking van Bosnië-Herzegovina omtrent het in december aan de EG gedane verzoek tot erkenning van de onafhankelijkheid aan de republiek. Zoals bekend heeft de EG erkenning afgewezen, omdat een belangrijk deel van de Bosnische bevolking (te weten de Serviërs) niet met dit verzoek zou instemmen. De regering in Sarajevo wil kennelijk door dit referendum aantonen dat het grootste deel van de bevolking wèl achter het streven naar onafhankelijkheid staat. De leider van de Serviërs in Bosnië-Herzegovina heeft echter inmiddels gesteld dat dit referendum slechts voor de Moslims en Kroaten zal worden gehouden, "aangezien de Serviërs reeds gekozen hebben om in Joegoslavië te blijven".

Vanuit het JNA-korps Banja Luka is de afgelopen dagen een open brief verzonden, waarin wordt gesteld dat het referendum moet gaan over de vraag of Bosnië-Herzegovina deel zou moeten blijven uitmaken van Joegoslavië. Een andere vraagstelling, zoals de Bosnische regering lijkt voor te staan, zou onaanvaardbaar zijn. Dit onderstreept dat ook bij de JNA-onderdelen in Bosnië-Herzegovina het streven naar de onafhankelijkheid van de republiek op verzet stuit.

Montenegro

De Montenegrijnse president Bulatovic heeft het afgelopen weekeinde verklaard dat van een eventueel te vormen nieuw staatsverband tussen Servië en Montenegro slechts sprake kan zijn op grond van "gelijkberechtiging tussen de twee volkeren". In dit kader pleitte hij onder meer voor een halfjaarlijkse roulatie van het presidentschap van deze staat tussen vertegenwoordigers van de beide deelstaten.

De uitlatingen van Bulatovic vormen een politiek signaal aan de regering Milosevic dat Montenegro in het door Servië nagestreefde nieuwe Joegoslavische staatsverband geen genoegen wil nemen met een ondergeschikte positie. Zij staan in dat opzicht haaks op de Servisch-nationalistische aspiraties naar een Groot-Servië. Dit vormt een nieuwe manifestatie van de groeiende politieke onenigheid tussen Servië en Montenegro, waarvan de leiding in het verleden de Servische politieke koers zonder veel problemen volgde. In Montenegro is ook irritatie ontstaan over het feit dat bij de bijeenkomst van een groot aantal Servische organisaties eind december, waarbij het streven naar een Groot-Servische staat nogmaals krachtig werd verwoord, er zonder meer van werd uitgegaan dat Montenegro van die staat deel zou gaan uitmaken. Daarnaast heeft een aantal Montenegrijnen de afgelopen maanden geprotesteerd tegen het feit dat Montenegro mede slachtoffer is van de burgeroorlog, die in Montenegrijnse ogen vooral Servische belangen dient. Van deze zijde zijn ook beschuldigingen geuit tegen de Montenegrijnse vertegenwoordiger (en waarnemend voorzitter) in het federale (romp)presidium, Kostic, die zich -zo luidt de beschuldiging- volledig zou identificeren met de Servische zaak.

Servië

De synode van de Servisch-orthodoxe kerk heeft het afgelopen weekeinde gesteld dat de Servische regering niet het recht heeft te spreken namens het gehele Servische volk. Zij stelde tevens dat de huidige regering het vertrouwen van het Servische volk heeft geschokt en verwierp de instemming van de Servische regering met de legering van VN-troepen in de Krajina. Met deze uitspraken wordt in feite stelling genomen tegen de politiek van Milosevic en steun uitgesproken voor Babic. Zij zijn een manifestatie van de groeiende onvrede binnen Servië met het Servisch regime.

Conclusie/voorzicht

Ondanks enkele incidenten blijft de militaire situatie in Kroatië over het algemeen rustig. Er bestaat echter grote onenigheid over de verdere invulling van het bestand en de uitvoering van het VN-vredesplan met betrekking tot Kroatië. De daarin voorziene ontwapening van de (Servische) militieën en terugtrekking van de JNA uit Kroatië stuit op groot verzet bij de Servisch-nationalistische groeperingen in de omstreken Kroatische regio's, alsmede bij JNA-bevelhebbers die betrokken zijn (geweest) bij de strijd in Kroatië. De oppositie richt zich met name tegen de defensieleiding en tegen de Servische regering, die zich beide achter het VN-voorstel hebben geschaard. Daarnaast is de kans op een escalatie van de Servisch-Kroatische tegenstellingen in Bosnië-Herzegovina onverminderd groot.